

SKÚŠAJÚ S NAŠIMI
Ukrajinské baletky si udržujú formu na tréningu s košickým súborom.

**BUDÚCA
BALETNÁ
HVIEZDA**
Študentka baletu Emília z Kyjeva, vľavo, je v Košiciach len dočasne. Chce sa dostať na prestížnu umeleckú školu do nemeckého Stuttgartu.

ZOSTALA SAMA
Otec a priateľ baletky Diany museli ísť bojovať a matka dlhodobo žije v Poľsku. Teraz sa chystá za ňou.

Utečenci v divadle

TEXT: FILIP SZÓRÁD, FOTO: JÚLIUS DUBRAVAY

Ukrajinskí umelci našli po ruskej invázii aspoň na chvíľu útočisko v Košiciach. Tam, kde nekonal štát, zakročili na vlastnú päsť naši divadelníci

Všetko sa zmenilo v jednom okamihu. Sedemnásťročná študentka kyjevského baletného konzervatória Emília Berezinová sa práve vracala s matkou domov, parkovali v podzem-

nej garáži, keď začuli výbuchy. „Pri dome nám začali padať bomby. Zostali sme v šoku. Vybehli sme potom hore do bytu, okná sa nám ešte triasli. Nebrali sme si veľa vecí, pobalili si, čo sme prví uvideli, a utekali na vlakovú stani-

cu,“ opísala dramatický únik z Ukrajiny mladá baletka. Aj s matkou sa zastavili až v Košiciach.

SPALI NA PODLAHE VO VLAKU

Z Kyjeva sa dostali nočným vlakom, no rovnakú stratégiu zvolili

li mnohí ďalší. „Nepredávali lístky, brali všetkých ľudí, ktorí utekali pred vojnou, takže v jednom kupé sme boli natlačení desiati. A spali sme na podlahe. Kto stihol, vošiel do vagóna, kto nie, mal smolu,“ doplnila mama Viktória.

V PLNOM NASADENÍ

Baletka Diana počas predstavenia v Ukrajinskej národnej opere ešte počas dobrých časov pred vojnou.

UBYTOVŇA PRE UKRAJINCOV
Nachádza sa v divadelnej budove
v centre Košíc.

BÝVANIE PRE UTEČENCOV

Na poschodí košického divadla sa nachádzajú izby určené pre hostí. Teraz ich prerobili na nocľahareň pre ukrajinských umelcov.

Slovenské hranice prekročili ženy iba s dvoma taškami. Vy zdvihli si ich známi zo Štátneho divadla v Košiciach, dali im teplé jedlo a ubytovali ich v priestoroch divadla na Malej scéne. Nie náhodou. „Do košického divadla sme predtým chodili na tréningy s baletným súborom, aby sme si uchovali tanečnú formu,“ priblížila Emília. V Košiciach - podobne ako desiatky ďalších ukrajinských umelcov, ktorých tam prichýlili - s mamou nepobudnú dlho, ich kroky budú po pár dňoch pravdepodobne smerovať do Česka či Nemecka, najlepšie tam, kde nájdú baletnú školu. „Teraz riešime otázku, kam pôjdeme ďalej.“

NA SLOVENSKO JU POSLAL PRIATEL

Na hornom poschodí divadla na Malej scéne sa nachádzajú služobné byty, kde domáci zvyčajne ubytovávajú hosťujúcich umelcov. V chodbe pred izbami sme minulý týždeň stretli aj dvadsaťročnú baletku Národnej opery Ukrajiny v Kyjeve Dianu Stetsenkovú. Tá prišla do Košíc bez prí-

buzných. Jej mama pracuje dlhodobo v Poľsku, otec išiel pomáhať brániť Ukrajinu. Pomocnú ruku jej podala kamarátka z detstva Vlada Ševčenková, ktorá sa pred tromi rokmi odsťahovala z Kyjeva a rozšírila enklávu ukrajinských umelcov v košickom baletnom súbore.

„Keďže sme dobré kamarátky, skontaktovala sa so mnou, aby som prišla na Slovensko. Nechcela som odchádzať z Ukrajiny, ale priateľ ma poslal. Už sme tam zostali z našich rodín len my dvaja. On nemohol odísť, jeho cez hranice nepustili. Ešte s dvoma ďalšími kamarátkami sme išli pešo na hranice do Uble, stáli sme tam trinásť hodín,“ hovorí Diana a začne sa jej kotúľať po tvári slza, ktorú rýchlo zotrie. Vydoluje zo seba úsmev. „S priateľom si stále píšeme, stále si voláme,“ doplní.

A nielen s ním, celý baletný súbor, ktorý utiekol pred vojnou z Kyjeva, zostáva v kontakte online. „Máme takú skupinu, čo sme divadelníci, a tam si píšeme, kde kto je, kto čo robí a aké majú plány ostatní. Takto sa podporujeme a udržiavame kontakt.“ Baletka

priznáva, že aj keď teraz pôjde za mamou do Poľska, najradšej by sa vrátila domov.

ZAČALI NAIVNE, ALE POUČILI SA

Po Dianinom odchode bude jej kamarátka Vlada pomáhať krajanom ďalej. „My pomáhame tak, že kto po koho pôjde na hranicu, kto má autá, koľko bytov je voľných, kam koho môžeme dať. Veľa ľudí uteká a ja to čiastočne vybavujem,“ prezradila Vlada. Ako nocľah poskytuje utečencom aj byt, v ktorom sama v Košiciach býva. „Oni sú veľmi vďační, ale stále sa sami seba pýtajú čo ďalej. Ani ja neviem, čo bude ďalej. Ja tam tiež mám rodinu. Mne prišla mama so sestrou a ostatná rodina zostala na Ukrajine. Babka s dedkom aj brat,“ hovorí so zarmúteným hlasom ukrajinská tanečnica.

Generálny riaditeľ Štátneho divadla v Košiciach Ondrej Šoth priblížil, že za dva týždne prichýlili už viac ako päťsto Ukrajincov, z ktorých väčšina sa pobrala ďalej. V začiatkoch úplne nevedeli,

ako majú postupovať. „Hneď po vypuknutí vojny sme už druhý deň boli na hraniciach, len sme boli možno tak detinsky naivní, že tam prídeme po niekoho. A potom sme tam čakali dvadsaťsedem hodín. Nevedeli sme to zorganizovať,“ uviedol s tým, že teraz jazdia po utečencov až v momente, keď im dajú vedieť, že prešli cez colné kontroly. Prioritou sú pre nich tí z umeleckých kruhov.

Všetko už rieši divadelný krízový štáb, prerozdelení úlohy svojím členom a rozhodli sa ubytovať Ukrajincov najmä v priestoroch pre hostí v divadle na Malej scéne. „Nestačia nám ubytovacie kapacity, tak sme sa dohodli, že niektorí tanečníci, ktorí nemajú ešte deti, ubytujú utekajúcich Ukrajincov. Niektorí opustili svoje chaty či byty a tie dali k dispozícii,“ vysvetlil Šoth.

HUMANITÁRNA KATASTROFA V KOŠICIACH?

Poskytnuté ubytovacie jednotky rýchlo menia obyvateľov. „Väčšinou je to tak, že sú tu na jednu alebo dve noci. Niektorí išli ďalej do Bratislavy. Väčšina z nich však nechce ostať na Slovensku. Majú rodiny v Česku či v Nemecku. Poberajú sa ďalej do Európy,“ vyhlásil manažér divadla Svjatoslav Dohovič. To, že krízová situácia v Košiciach viac-menej stojí a padá na iniciatíve dobrovoľníkov a samospráv, odkázal vláde minulý týždeň aj primátor Košíc Jaroslav Polaček.

Podľa neho sa mesto ocitlo na hrane humanitarnej katastrofy. „Cez deň sa tu premelie asi 1 500 ľudí,“ povedal nám o situácii v hotspote pri košickej stanici. „Prevádzka takého zariadenia stojí asi 10-tisíc eur denne, len jedlo je vyše 5-tisíc eur. Všetko dnes funguje na dobrovoľníctve. Až na malé veci je to tu zabezpečené sponzorsky alebo od ľudí. Ale to nie je udržateľné. Ak chce štát do tohto procesu zapojiť samosprávu, potrebuje jej dôverovať, dať jasné pokyny a, samozrejme, kryť to finančne. Lebo samospráva nemá dosť peňazí, aby popri svojich úlohách dokázala živiť aj toto,“ doplnil. Jeho ostré slová, zdá sa, padli na úrodnú pôdu a po viac než dvoch týždňoch začal začiatkom týždňa starostlivosť o utečencov preberať na svoje plecia aj štát. ■